

ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ ΝΕΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Άννα Αναστασιάδη - Συμεωνίδα

Πασχαλιά Βαβατζάνη

Σοφία Γαλανή

Αικατερίνη Σταυριανάκη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην ανακοίνωση αυτή θα παρουσιάσουμε το *Λεξικό Νεοελληνικών Νεολογισμών (ΛΕΝΕΝ)*, που στοχεύει στην περιγραφή των νεολογισμών που δεν έχουν συμπεριληφθεί ως τώρα στη μακροδομή των λεξικών της Νέας Ελληνικής. Τα υπό επεξεργασία λήμματα προέρχονται από τη λεξικογραφική εκμετάλλευση ενός τμήματος του Αρχείου Νεολογισμών του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.

Αφού αναφερθούμε στους στόχους και στο χαρακτήρα του ΛΕΝΕΝ, θα παρουσιάσουμε τα κριτήρια επιλογής των λημμάτων της μακροδομής. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στις αρχές επεξεργασίας και στις πληροφορίες που δίνουμε για κάθε λήμμα. Η παρουσίαση του καταλόγου αυτών των πληροφοριών θα ολοκληρωθεί με την κατάθεση παραδειγμάτων.

RESUME

Dans cette communication, nous présentons le *Dictionnaire de Neologismes du Grec Moderne*, qui comprend des neologismes qui n'ont pas encore fait l'objet de description (satisfaisante) dans les dictionnaires du Grec Moderne. Après avoir examiné les critères de sélection qui ont présidé à la formation de la macrostructure, nous analysons les types d'information fournis dans la microstructure.

Ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως κάθε ζωντανή γλώσσα, έτσι και η νέα ελληνική υπόκειται σε διαρκή γλωσσική μεταβολή, η οποία εμφανίζεται με εντονότερους ρυθμούς στο λεξιλόγιό της. Νεολογισμοί, όπως είναι φυσικό, περιλαμβάνονται και στα ερμηνευτικά λεξικά, τα οποία όμως συχνά - από φόβο μήπως χαρακτηριστούν παρωχημένα- δεν συμπεριλαμβάνουν στη μακροδομή τους λήμματα που δεν έχουν κωδικοποιηθεί. Αυτή η επιλογή αναγκαστικά έχει την εξής συνέπεια: το πιο ζωντανό κομμάτι της γλώσσας απουσιάζει και η αμεσότητα στην καταγραφή των στοιχείων εν τη γενέσει χάνεται αμετάκλητα.

Προκειμένου λοιπόν να περιγραφεί όσο το δυνατόν πιο συστηματικά αυτός ο διαρκώς μεταβαλλόμενος χώρος είναι απαραίτητη η σύνταξη λεξικών των νεολογισμών, που θα προσπαθούν να πιάσουν το σφυγμό της γλώσσας εμφανίζοντας το σύστημά της και τις τάσεις του κατά τη συγχρονία που περιγράφουν.

Όσοι έχουν προσεγγίσει το χώρο της νεολογίας μελετώντας το φαινόμενο ανανέωσης του λεξιλογίου μιας γλώσσας έχουν βέβαια διαπιστώσει την παντελή έλλειψη λεξικών

νεολογισμών της νεοελληνικής. Μόνη εξαίρεση αποτελεί η "Συναγωγή νέων λέξεων υπό των λογίων πλασθεισών από της αλώσεως μέχρι των καθ' ημάς χρόνων", έργο του Στέφανου Κουμανούδη με αξία ιστορική και συγχρονική για τη νεοελληνική, το οποίο εκδόθηκε το 1900. Έτσι, με πρωτοβουλία της καθηγήτριας του Τομέα Γλωσσολογίας κ. Άννας Αναστασιάδη - Συμεωνίδη ελήφθη η απόφαση για τη σύνταξη του *Λεξικού Νεολογισμών της Νεοελληνικής (ΛΕΝΕΝ)*.

1 Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΛΕΝΕΝ

Το *ΛΕΝΕΝ* προέρχεται από τη λεξικογραφική εκμετάλλευση ενός τμήματος του Αρχείου Νεολογισμών, που με ευθύνη της κ. Αναστασιάδη - Συμεωνίδη καταρτίστηκε στον Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Το Αρχείο Νεολογισμών αποτελείται από 20.000 περίπου δελτία, που προέρχονται από αποδελτιώσεις κειμένων που έκαναν χειρωνακτικά οι φοιτητές-τριες που επέλεξαν το μάθημα ειδίκευσης της Λεξικολογίας από το 1979 μέχρι σήμερα. Αποδελτιώθηκαν έντυπα ευρείας κυκλοφορίας από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο καθώς και από διαφημιστικό υλικό. Λογοτεχνικά, επιστημονικά και τεχνικά κείμενα δεν αποδελτιώθηκαν, γιατί στόχος του Αρχείου είναι η καταγραφή των ευρύτερα χρησιμοποιούμενων νεολογισμών του γενικού λεξιλογίου. Από το 1993 τα δελτία του Αρχείου έχουν εγγραφεί σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Σκοπός του λεξικού αυτού είναι η περιγραφή αντιπροσωπευτικού δείγματος από τους νεολογισμούς του Αρχείου Νεολογισμών, οι οποίοι δε συμπεριλαμβάνονται στα νεότερα λεξικά της γλώσσας μας ή δεν περιγράφονται ικανοποιητικά.

Το *Λεξικό Νεολογισμών της Νεοελληνικής (ΛΕΝΕΝ)* είναι ένα επιλεκτικό και περιγραφικό γλωσσικό λεξικό. Δεν αναφέρεται στον εξωγλωσσικό κόσμο, αλλά το αντικείμενό του είναι οι λεξικές μονάδες, που είναι γλωσσικές μονάδες. Επιλέγει ένα υποσύνολο από το σύνολο των μονάδων της νεοελληνικής, τους νεολογισμούς, γι'αυτό είναι ένα επιλεκτικό λεξικό. Στοχεύει στην ολοκληρωμένη περιγραφή των λεξικών μονάδων χωρίς να έχει ρυθμιστικό χαρακτήρα και χωρίς να απευθύνει συστάσεις στους χρήστες.

2 Η ΜΑΚΡΟΔΟΜΗ

Η μακροδομή αποτελείται από το σύνολο των λημματικών τύπων, που είναι τυπωμένοι με ημίμαυρα στοιχεία, ώστε να διαφοροποιούνται από το υπόλοιπο κείμενο. Ο τίτλος κάθε λεξικογραφικού άρθρου αποτελείται από το λημματικό τύπο, που μπορεί να έχει τη μορφή λέξης, υπερλεξικής ή υπολεξικής μονάδας. Η αλφαβητική κατάταξη προτιμήθηκε για πρακτικούς λόγους, προβλέπονται όμως και τα απαραίτητα παραπεμπτικά λήμματα.

Προκειμένου να γίνει κατά το δυνατόν αντικειμενική επιλογή της μακροδομής το πιο βασικό κριτήριο αποτέλεσε η υψηλή συχνότητα εμφάνισης μιας λεξικής μονάδας στο Αρχείο. Η μακροδομή του *ΛΕΝΕΝ* περιλαμβάνει περίπου 3.500 λήμματα, άρα δεν αντιπροσωπεύονται όλοι οι τομείς της ανθρώπινης εμπειρίας. Η επιστημονική και τεχνική ορολογία αντιπροσωπεύεται μόνο εφόσον έχει ευρύτερη διάδοση. Επισημαίνουμε εδώ τον καθοριστικό ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία κατά καιρούς φέρνουν στην επικαιρότητα διάφορα θέματα. Πρόκειται για χώρους προβληματισμού του μέσου ανθρώπου όπως η οικολογία, η οικονομία, η πληροφορική, τα ιατρικά επιτεύγματα και η διατροφή. Προσφιλή θέματα αποτελούν και τα οπτικοακουστικά μέσα, τα σπορ, το αυτοκίνητο, τα ναρκωτικά, η μόδα και τα καλλυντικά, στα οποία αφιερώνονται πολλές σελίδες στα έντυπα ευρείας κυκλοφορίας.

Ακόμη στο *ΛΕΝΕΝ* συμπεριλαμβάνονται νεολογικές λέξεις και φράσεις που χρησιμοποιούνται στον προφορικό λόγο, οι οποίες προέρχονται από δανεισμό είτε από την ευρεία διάδοση λέξεων ή φράσεων που άλλοτε χαρακτήριζαν το μάγικο ύφος.

Διαπιστώσαμε ότι η λεξιλογική ανανέωση συντελείται με τρεις κυρίως τρόπους:

α) Με τη δημιουργία νέων λεξικών μονάδων -βάσει μορφολογικών κανόνων- που η γλώσσα τις αντλεί από το λεξιλογικό απόθεμα που διαθέτει σ' αυτή τη συγχρονική φάση ή σε παλιότερη,

β) Με το δανεισμό λεξικών μορφημάτων ή λεξικών μονάδων από μια ξένη γλώσσα.

γ) Με τη δημιουργία νέου σημαινομένου σε σημαίνον που προϋπάρχει στη γλώσσα.

Με ελληνικά μορφήματα δημιουργούνται α) μονολεκτικοί νεολογισμοί με παραγωγικές πράξεις (προθηματοποίηση, επιθηματοποίηση, σύνθεση) και β) πολυλεκτικοί νεολογισμοί. Πρόκειται κυρίως για νεολογισμούς που αποτελούνται από αρχαιοελληνικά μορφήματα λ.χ. *υποαλλεργικός* ή από μορφήματα που η γλώσσα μας δανείστηκε σε παλιότερες φάσεις της ιστορίας της, οπότε δε θεωρούνται ξένα μορφήματα. Άρα, στην πραγματικότητα οι νεολογισμοί αυτοί στην πλειονότητά τους οφείλονται σε υιοθέτηση από τη νεοελληνική ξένων λέξεων μέσω της αναγνωριστικής και της μεταφραστικής διαδικασίας.

Στην περίπτωση της αναγνωριστικής διαδικασίας η νεοελληνική αναγνωρίζει το μόρφωμα ή τα μορφήματα ΑΕ προέλευσης που εμφανίζονται στην ξένη λέξη και τους προσδίδει αμέσως την ελληνική μορφή τους υιοθετώντας συγχρόνως τη σημασία που έχουν στην ξένη λέξη, είτε αυτή συμπίπτει με τη σημασία του μορφήματος στην ΑΕ είτε όχι.

Στη δεύτερη περίπτωση πρόκειται για τα μεταφραστικά δάνεια, δηλ. λεξικές μονάδες που προκύπτουν από μετάφραση της σχέσης ανάμεσα στη μορφή και τη σημασία των

μορφημάτων που αποτελούν κάποιο ξένο όρο, π.χ. *αερόσακος* < *airbag*, *αποσυμπίεση* < *decompression*, αργή κίνηση < *slow motion*.

Στα πολυλεκτικά δάνεια στην κατηγορία των ονοματικών λεξικών φράσεων συνήθως παρατηρούνται τα ακόλουθα σχήματα: επίθετο+ουσιαστικό π.χ. *αργή κίνηση*, ουσιαστικό+ουσιαστικό σε γενική π.χ. *αγορά εργασίας*, ουσιαστικό+ουσιαστικό π.χ. *αγρονόμος-τοπογράφος*.

Στην περίπτωση των νεολογισμών με ξένα μορφήματα εμφανίζονται κυρίως λεξικά μορφήματα δάνεια από τη γαλλική ή την αγγλοαμερικανική. Κανένα γραμματικό κλιτικό μόρφημα δεν έχει δανειστεί η ΝΕ, ενώ ελάχιστα είναι τα δάνεια γραμματικά παραγωγικά μορφήματα. Μερικά δάνεια λεξικά μορφήματα αποτελούν λέξεις, δε συνοδεύονται δηλ. από γραμματικό κλιτικό μόρφημα και συνεπώς δε συμμορφώνονται στο μορφολογικό σύστημα της ΝΕ π.χ. *ιλουστράσιόν, ζάπιγκ*, ενώ άλλα συνιστούν λέξη με τη βοήθεια γραμματικού κλιτικού μορφήματος και συνεπώς είναι προσαρμοσμένα στο μορφολογικό σύστημα της ΝΕ π.χ. *κουπόνι, κρουαζιέρα*.

Ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν οι νεολογικές λεξικές μονάδες κατά το σχηματισμό των οποίων παρατηρείται το μορφοφωολογικό φαινόμενο της απαλοιφής. Η απαλοιφή συνίσταται στην αφαίρεση ενός τμήματος της νέας λεξικής μονάδας, λ.χ. *τένις + -ίστας* → **τενίστας* → *τενίστας*, ή ακόμη και ολόκληρου μορφήματος, λεξικού ή παραγωγικού λ.χ. *αερο[πλάνο] + γέφυρα* → *αερογέφυρα*. Ακόμη, η απαλοιφή μπορεί να πάρει τη μορφή παράλειψης συστατικών σε πολυλεκτικές λεξικές μονάδες, έτσι ώστε ενδεχομένως να αλλάξει η γραμματική κατηγορία τους, π.χ. *το σχολικό αυτοκίνητο* → *το σχολικό*, *το βιογραφικό σημείωμα* → *το βιογραφικό* (ουσιαστικοποίηση επιθέτου), *το αντισυλληπτικό χάπι* → *το χάπι*. Τέλος η απαλοιφή σε πολυλεκτικές λεξικές μονάδες στην ακραία περίπτωση οδηγεί στη δημιουργία αρκτικόλεξων π.χ. *ΛΕΝΕΝ* < *Λεξικό Νεολογισμών της Νεοελληνικής*.

Τέλος μεγάλος είναι ο αριθμός των νεολογισμών που δημιουργούνται με αλλαγή μόνο στο σημαίνόμενο, δημιουργείται δηλ. νέο σημαίνόμενο σε σημαίνον που προϋπάρχει στη γλώσσα, π.χ. *ανταύγειες* (μαλλιών), *αγωνία* (=παιχνίδι με χαρτιά).

3 Η ΜΙΚΡΟΔΟΜΗ

Στο *ΛΕΝΕΝ* κρίθηκε σκόπιμο να δοθούν συνολικά οι ακόλουθες πληροφορίες για κάθε λήμμα:

1. **Λημματικός τύπος.** Καταγράφει με ημίμαυρα στοιχεία το σημαίνον όπως έχει καθιερωθεί από την επίσημη ορθογραφία ή προτείνει νέα ορθογραφία σε αντίθετη περίπτωση. Τα

ομώνυμα λήμματα διακρίνονται με ανωφερείς δείκτες μετά το λημματικό τύπο. Εκτός από τη μορφή λέξης ο λημματικός τύπος μπορεί να έχει υπερλεξική υπόσταση λ.χ. *βερνίκι νυχιών, βαδίζω στην κόψη του ξυραφιού* ή υπολεξική π.χ. *ανπι-, -σμός*.

2. Φωνητική καταγραφή. Συνοδεύει πάντα το λημματικό τύπο τοποθετημένη σε αγκύλες. Αν υπάρχουν ευρύτερα διαδεδομένες περισσότερες από μία προφορές λ.χ. στα δάνεια, καταγράφονται οι επικρατέστερες. Στην καταγραφή χρησιμοποιούνται τα σύμβολα του Διεθνούς Φωνητικού Αλφαβήτου ελαφρά τροποποιημένα, ώστε να είναι οικεία στο χρήστη.

3. Γραμματική κατηγορία. Οι γραμματικές κατηγορίες των λημμάτων του *LENEN* είναι: Ο (ουσιαστικό), Ε (επίθετο), Ρ (ρήμα), ΟΦ (ονοματική φράση), ΡΦ (ρηματική φράση). Όπως είναι αναμενόμενο, η μεγάλη πλειονότητα των νεολογισμών ανήκει στην κατηγορία των ουσιαστικών ή των ονοματικών φράσεων, λόγω της φύσης του ουσιαστικού που χρησιμοποιείται κατεξοχήν για την κατονομασία.

4. Παρατηρήσεις κλιτικής μορφολογίας. Πληροφορίες του τύπου αυτού δίνονται μόνο στα λήμματα που κάποιος τύπος του μορφολογικού τους παραδείγματος παρουσιάζει απόκλιση από τα μοντέλα κλίσης της ΝΕ, π.χ. *μέλι*, γεν. *μελιού* αλλά *μήνας του μέλιτος*.

5. Μορφολογική κατασκευή. Δίνονται ο τύπος μορφολογικής κατασκευής, ο κανόνας με τον οποίο παράγεται το λήμμα και τα μορφολογικά φαινόμενα που συνοδεύουν την κατασκευή, π.χ.

προσδιοριστικό σύνθετο [[ιστι(ο)]0 ο[σανίδ(α)0]0

6. Γνωστικό πεδίο. Πρόκειται για πληροφορίες σημασιολογικού τύπου που προσδιορίζουν τον επιστημονικό, τεχνικό κτλ. χώρο, στον οποίο εμφανίζεται ο νεολογισμός. Συμβαίνει να μεταβάλλεται το σημασιολογικό περιεχόμενο του νεολογισμού κατά το γνωστικό πεδίο.

7. Ορισμός/ερμηνευμα. Κατεξοχήν σημασιολογικού τύπου πληροφορίες, που περιγράφουν το σημαίνόμενο του νεολογισμού. Στην περίπτωση συνθετότερου σημανομένου δίνονται περισσότερα του ενός ερμηνεύματα.

8. Άλλες σημασιολογικές πληροφορίες. Προαιρετικές πληροφορίες που αφορούν περιορισμούς ως προς τους όρους που συνοδεύουν το νεολογισμό στην αλυσίδα του λόγου, λ.χ. *έμψυχο υποκείμενο για ένα ρηματικό νεολογισμό, έμψυχο, συγκεκριμένο, αριθμητό για έναν ονοματικό νεολογισμό*.

9. Συντακτικό πλαίσιο. Προαιρετικές πληροφορίες που αφορούν το συντακτικό σχήμα του νεολογισμού, λ.χ. *χρήση ποιας πρόθεσης, ποιας πτώσης, ποιας έγκλισης*.

10. Πραγματολογικές παρατηρήσεις. Προαιρετικές πληροφορίες που αφορούν τη χρήση των νεολογισμών, το χρηστικό επίπεδο κτλ. Διακρίνουμε ποικίλα χρηστικά επίπεδα, π.χ. *προφορικός λόγος, γραπτός λόγος, οικείο, μειωτικό*.

11. **Συνώνυμα.** Σημασιολογική πληροφορία που δίνεται, εφόσον το λήμμα διαθέτει συνώνυμο.
12. **Μεταφραστικό δάνειο** που προτάθηκε. Η πληροφορία αυτή σε λήμμα που είναι δάνειο δίνεται, εφόσον έχει προταθεί ή χρησιμοποιηθεί για το ίδιο αντικείμενο αναφοράς άλλο γλωσσικό σημείο που αποτελείται από μη δάνεια μορφήματα, π.χ. multimedia = (μεταφραστικό δάνειο) *πολυμέσα, (mass) media* = (μαζικά) μέσα.
13. **Αντίθετα.** Πληροφορία σημασιολογικού τύπου που δίνεται εφόσον το λήμμα διαθέτει αντίθετο.
14. **Παραπεμπτικά λήμματα.** Τα παραπεμπτικά λήμματα κρίθηκε σκόπιμο να γίνουν για διευκόλυνση και ευρύτερη πληροφόρηση του χρήστη. Παραπομπές υπάρχουν από μεταφραστικό δάνειο σε δάνειο και αντίστροφα, σε περίπτωση διπλής ορθογράφησης κτλ. Επίσης ο αστερίσκος μετά από έναν τύπο δηλώνει ότι πρόκειται για στοιχείο της μακροδομής, στο οποίο μπορεί να ανατρέξει ο χρήστης.
15. **Ετυμολογία.** Είναι η μόνη διαχρονικού τύπου πληροφορία της μικροδομής. Εφόσον πρόκειται για δάνειο, για μεταφραστικό δάνειο ή για δάνειο σημασιολογικό νεολογισμό, αναφέρεται ο άμεσος πρόδρομος και μόνο σε ειδικές περιπτώσεις αναφέρεται ο απώτερος πρόδρομος. Π.χ. *αερόμπικ* < αγγλ. aerobics, αποχνούδωση < γαλλ. irrigation, *αγοραφοβία* < αγγλ. agoraphobia/γαλλ. agoraphobie < ΑΕ αγορά+φοβία.
16. **Παραδείγματα-παραθέματα** συνοδευμένα από την πηγή τους. Το *ΛΕΝΕΝ* συμπεριλαμβάνει ένα σύνολο παραδειγμάτων, τα οποία παρουσιάζονται με τη μορφή παραθεμάτων με πλήρη στοιχεία της πηγής τους. Κάθε σημασία συνοδεύεται από ένα τουλάχιστον παράδειγμα-παραθέμα, που έχει επιλεγεί από τα παραδείγματα που διαθέτει το Αρχείο Νεολογισμών. Ο κατάλογος με τα έντυπα απ' όπου αντλήθηκαν τα παραδείγματα παρατίθεται πριν από το κυρίως λεξικό με την πλήρη ονομασία τους, ενώ στη μικροδομή ο τίτλος του εντύπου εμφανίζεται συντομογραφημένος. Σε όλα τα παραδείγματα μετά την ονομασία του εντύπου δίνονται ο αριθμός του εντύπου, ο μήνας και το έτος έκδοσης, η σελίδα και η στήλη όπου εμφανίζεται ο νεολογισμός. Το λήμμα είναι τυπωμένο με πλάγια στοιχεία σε κάθε παράδειγμα, ώστε να εντοπίζεται άμεσα από το χρήστη. Η γραφή και η ορθογραφία του εντύπου κρίθηκε σκόπιμο να τηρηθούν πιστά, ακόμα και όταν δε συμφωνούν με την ορθογραφία του ληματικού τύπου, όπου ακολουθούνται πιστά οι αρχές που καθόρισε ο Μ. Τριανταφυλλίδης. Σε περίπτωση που εμφανίζονται περισσότερα του ενός παραδείγματα για μια σημασία παρατίθενται με χρονολογική σειρά.

Παράδειγμα:

1. ακροαματικότητα

2. [akroamatikótita]

3. Ο θ

4.

5. [[ακροαματικό(ς)]E (τητα)επίθημα]ο

6. MME

7. το ποσοστό/αναλογία των ακροατών που παρακολουθούν στη διάρκεια μιας εβδομάδας ένα ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό πρόγραμμα συγκεκριμένου σταθμού, το οποίο μετρούν οι εταιρείες δημοσκόπησης κατά παραγγελία, προκειμένου να διαπιστωθεί ποια προγράμματα είναι πιο δημοφιλή και ποιες ώρες συγκεντρώνουν μεγαλύτερα ποσοστά τηλεθέασης και ακρόασης.

8. ποσοστό ακροαματικότητας, μικρή-, μεγάλη-, υψηλή-, χαμηλή-, χάνω (σε), κερδίζω (σε), φτάνω (σε), αυξάνω, ανεβάζω, πετυχαίνω.

9.

10. στατιστική

11. τηλεθέαση

12.

13.

14.

15. πιθανό μεταφραστικό δάνειο < αγγλ. ratings / γαλλ. audimétrie.

16. Καθόλου τυχαίο άλλωστε που το βασικό ραδιόφωνο είναι από τα πιο δημοφιλή μέσα μαζικής επικοινωνίας στην περιοχή, σ' αντίθεση με την τηλεόραση που έχει 15% ακροαματικότητα και την Egin, τη μοναδική εφημερίδα που έχει το 1/4 της ύλης της στα βασικά, TETAP 1986 0301.

Πιστεύω όμως ότι έχει θορυβηθεί πολύ με την άνοδο της ακροαματικότητας του σταθμού των Αθηνών, ΚΛΙΚ, 1988 0101.

Όταν μάλιστα πρόκειται για την αντιπαράθεση των δύο υποψηφίων, η κάλυψη γίνεται σε εθνικό δίκτυο και η ακροαματικότητα φτάνει σε ύψος ρεκόρ [στην τηλεόραση] ΚΛΙΚ 1988 1001.

Το σενάριο συνεχίζει να έχει υψηλή ακροαματικότητα ENA, 1989 0101.

Απειληθήκαμε ότι θα χάσουμε σε ακροαματικότητα [ραδιοφωνικού σταθμού], COSMO, 1989 0301.

Το 90λεπτο αυτό πρόγραμμα απέκτησε εκατομμύρια θεατές σε μια αγορά που: "Αν χάσεις *ακροαματικότητα* για μια ώρα, χάνεις τη νύχτα. Αν χάσεις τη νύχτα, χάνεις την εβδομάδα. Αν χάσεις θεατές και διαφημίσεις για 3 εβδομάδες, χάνεις τη δουλειά σου". PLAYB, 1989 1101. Το κανάλι αυτό προσπάθησε να ανεβάσει την *ακροαματικότητά* του. ΚΛΙΚ 1990 60826.

4 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΕΝΕΝ

Τα περισσότερα από τα λήμματα του ΛΕΝΕΝ περιγράφονται λεξικογραφικά για πρώτη φορά. Έτσι το λεξικό αυτό συμβάλλει στη συγχρονική περιγραφή του νεοελληνικού λεξιλογίου, αλλά και στη μελέτη της ιστορίας της γλώσσας, εφόσον πολλές λέξεις ετυμολογούνται για πρώτη φορά. Η μορφολογική ανάλυση επιτρέπει τη γενικότερη θεώρηση των σχέσεων ανάμεσα σε διάφορες λέξεις υποδεικνύοντας "αφηρημένους" τύπους, οι οποίοι όμως είναι κατανοητοί από το μέσο αναγνώστη. Ακόμη εντοπίζει αλλαγές στη γλώσσα (π.χ. ορθογραφικές) που δεν έχουν κωδικοποιηθεί ακόμη από την επίσημη γραμματική. Ακόμη στο ΛΕΝΕΝ αντικατοπτρίζονται κοινωνικές τάσεις και επιστημονικές αναζητήσεις του τελευταίου τέταρτου του 20ού αιώνα. Τέλος θα προσφέρει σε όσους μελετούν τη νεοελληνική σημαντικό αριθμό παραδειγμάτων που καταδεικνύουν τη χρήση του ληματικού τύπου.

Το ΛΕΝΕΝ ελπίζουμε να συμβάλει στην ουσιαστική προσέγγιση των τρόπων ανανέωσης του νεοελληνικού λεξιλογίου, καθώς απευθύνεται σε όσους ασχολούνται με γλωσσικά θέματα, αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Η ανανέωση αυτή αποδεικνύει ότι η γλώσσα μας παραμένει ζωντανή, υγιής και δημιουργική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. *Η νεολογία στην κοινή νεοελληνική*, ΕΕΦΣΑΠΘ, Παράρτημα αρ. 65, 1986, Θεσ/νίκη, 362 σσ.

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. *Νεολογικός δανεισμός της νεοελληνικής. Άμεσα δάνεια από τη γαλλική και αγγλοαμερικανική. Μορφοφωνολογική ανάλυση*, 1994, 298σσ.

Ανδριώτης Ν. *Ετυμολογικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. 1983. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Θεσσαλονίκη.

Αρχείο Νεολογισμών Α.Π.Θ.

Βονσταντζόγλου Θ. *Αντιλεξικόν ή Ονομαστικόν της Νεοελληνικής Γλώσσας*. 1962. Αθήνα.

Gilbert P. *Dictionnaire des mots contemporains*, 1991, Dictionnaires Le Robert.

Le Nouveau Petit Robert. 1993. Dictionnaires Le Robert.

- Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Δείγμα: ψηφία Ζ, Η, Θ, Ι), 1987, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη.
- Lust C. & D. Pantelodimos. *Dictionnaire français-grec moderne*. 1995. Kauffmann.
- Merle G., R. Perret, J. Vince, Cl. Juillard. *Les mots nouveaux apparus depuis 1985*, 1989, Belfond.
- Πετρούνιας Ε. Τα ετυμολογικά λεξικά της νέας ελληνικής και οι ετυμολογίες του λεξικού του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη, *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα - Πρακτικά της 3ης ετήσιας συνάντησης του Τμήματος Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, 26-28 Απριλίου 1982, 1985, Υπηρεσία Δημοσιευμάτων Α.Π.Θ., σσ. 307-416.
- Τεγόπουλος-Φυτράκης. *Ελληνικό Λεξικό*. 1993. Αθήνα.
- Tulloch S. *The Oxford Dictionary of New Words*, 1991, Oxford University Press.